

EDICIJA KLASICI SVETSKE KNJIŽEVNOSTI

VODENICA NA FLOSI, Džordž Eliot

VELIKI GETSBI, Skot Ficdžerald

PRVI LJUBAVNIK, Anton Čehov

POSLEDNJE SKRETANJE ZA BRUKLIN, Hjubert Selbi

ČETIRI TRAGEDIJE: ROMEO I JULIJA, HAMLET,
MAGBET, KRALJ LIR, Vilijam Šekspir

PRESUDA – SABRANE PRIPOVETKE, Franc Kafka
NA PUTU, Džek Keruak

OŠTRICA BRIJAČA, Somerset Mom

DAMA S KAMELIJAMA, Aleksandar Dima Sin

ČOVEK BEZ OSOBINA, Robert Muzil

JADI MLADOGA VERTERA, Johan Volfgang Gete

STAKLENO ZVONO, Silvija Plat

JEDNA SVANOVA LJUBAV, Marsel Prust

MRTVE DUŠE, Nikolaj Gogolj

TES OD RODA D'ERBERVILA, Tomas Hardi

PROCES, Franc Kafka

ZLOČIN I KAZNA, Fjodor Dostojevski

SLIKA DORIJANA GREJA, Oskar Vajld

IDIOT, Fjodor Dostojevski

MALE ŽENE / DOBRE SUPRUGE, Luiza Mej Olkot

ODABRANE DRAME

Čovek je čovek

Opera za tri groša

Majka Hrabrost i njena deca

BERTOLT BREHT

Preveo s nemačkog
Slobodan Glumac

■ Laguna ■

Naslov originala

Bertold Brecht

Mann ist Mann
Dreigroschenoper
Mutter Courage und ihre Kinder

Copyright © Bertold-Brecht-Erben / Suhrkamp Verlag
Translation copyright © 2019 za srpsko izdanje, LAGUNA

KLASICI
SVETSKE
KNJIŽEVNOSTI

Edicija SVETSKI KLASICI
KNJIGA BR. 22

Kupovinom knjige sa FSC oznakom pomažete razvoj projekta
odgovornog korišćenja šumskih resursa širom sveta.

NC-COC-016937, NC-CW-016937, FSC-C007782

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Sadržaj

Od rata i bede većeg zla za ljude nema: Bertolt Breht i njegovo doba	9
(Jelena Kostić Tomović)	
Čovek je čovek	35
Opera za tri groša	135
Majka Hrabrost i njena deca	233
O autoru	329

LICA:

Četiri vojnika mitraljeskog voda Britanske armije u Indiji:

Urija Šeli

Džesi Maoni

Poli Bejker

Džeraja Džip

Čarls Ferčajld, zvani Krvavi Pětāk, narednik

Gali Gej, lučki radnik, Irac

Žena Galija Geja

Gospodin Vang, sveštenik jedne tibetanske pagode

Mah Sing, njegov crkvenjak

Leokadija Begbik, kantinerka

Vojnici

1

KILKOA

Gali Gej i žena Galija Geja.

GALI GEJ (*sedi, jednog jutra, na svojoj stolici i kaže svojoj ženi*): Draga ženo, odlučio sam, danas, u skladu s našim prihodima, da kupim ribu. To ne prevazilazi mogućnosti jednog lučkog radnika koji ne pije, veoma malo puši i nema gotovo nikakvih strasti. Smatraš li da treba da kupim veliku ribu, ili hoćeš malu?

ŽENA: Malu.

GALI GEJ: A koje vrste da bude riba koju hoćeš?

ŽENA: Ja bih jednog dobrog iverka. Ali, molim te, pričuvaj se onih prodavačica ribe, to su ti sve pohotljivice i faćkalice, a ti si mekog srca, Gali Geju.

GALI GEJ: To je istina, ali nadam se da će ostaviti na miru jednog siromašnog lučkog radnika.

ŽENA: Ti si kao slon, koji je najnedotupavnija životinja u životinjskom carstvu, ali juri kao teretnjak kad samo počne da trči. A onda, tu su i ti vojnici, koji su najgori ljudi na svetu, a kažu da će ih na stanici biti bez broja. Ti će se muvati po pijaci, biće dobro ako još ne počnu da provaljuju u kuće i da ubijaju. A opasni su i kad je čovek sam na ulici jer uvek idu po četvorica.

GALI GEJ: Neće oni ništa jednom običnom lučkom radniku.

ŽENA: Nikad se ne zna.

GALI GEJ: E pa stavi na vatru vodu za ribu jer mi se već otvorio apetit i mislim da ću se vratiti za deset minuta.

2

ULICA PORED PAGODE ŽUTOG BOGA

Četiri vojnika zastaju pred pagodom. Čuju se vojni marševi trupa koje ulaze u grad.

DŽESI: Vod, stoj! Ovo je Kilkoa, grad Njenog veličanstva u kome se vojska okuplja za jedan odavno predviđeni rat. Došli smo ovamo sa još stotinu hiljada vojnika, žedni da na severnoj granici uvedemo red.

DŽIP: Za to je potrebno pivo. *(Sklijo se.)*

POLI: Kao što moćni tenkovi naše *Queen* moraju biti napunjeni benzinom da bi mogli da se kotrljaju prokletim drumovima ovoga isuviše dugačkog eldorada, tako je i vojnicima neophodno da piju pivo.

DŽIP: Koliko piva još imamo?

POLI: Nas ima četvorica. Imamo petnaest flašica. Znači, moramo nabaviti dvadeset pet flašica.

DŽESI: Za to nam je potreban novac.

URIJA: Imaju ljudi koji imaju nešto protiv vojnika, ali jedna jedina ovakva pagoda sadrži više bakrenjaka nego što je potrebno jakom puku da odmaršira od Kalkute do Londona.

POLI: Ovaj podsticaj našeg druga Urije u odnosu na jednu trošnu i movama usranu pagodu, ali pagodu

koja je možda puna bakrenjaka, zaslužuje našu naj-ozbiljniju pažnju.

DŽIP: Što se mene tiče, moram više da pijem, Poli.

URIJA: Smiri se, srce, ova Azija mora da ima neku rupu kroz koju se može provući.

DŽIP: Urija, Urija, majka mi je često govorila: svašta možeš da radiš, najmiliji moj Džeraja, ali čuvaj se belaja, a ovde mi miriše na belaj.

DŽESI: Vrata su samo pritvorena. Pazi, Urija! Iza toga se krije neki đavo.

URIJA: Kroz ta otvorena vrata nećemo.

DŽESI: Ispravno. Čemu inače služe prozori?

URIJA: Načinite od svojih kaiševa dugačku pecaljku kojom ćemo pecati kutije za milostinju. Tako.

Nasrcu na prozore. Urija razbije jedan prozor, pogleda unutra i počinje da peca.

POLI: Je l' trza?

URIJA: Ne, ali mi je šlem pao unutra.

DŽESI: Dođavola, u logor se ne možeš vratiti bez šlema.

URIJA: Mogu da vam kažem da svašta pecam! Ovo je strašna neka ustanova! Ta pogledajte! Pacolovke! Kljuse!

DŽESI: Odustanimo! Ovo nije običan hram, ovo je neka klopka.

URIJA: Hram je hram. A šlem moram izvući.

DŽESI: Možeš li da dohvatiš?

URIJA: Ne mogu.

DŽESI: Možda mogu odići rezu sa vrata ove staje.

POLI: Ali nemojte oštetiti hram!

DŽESI: Jao! Jao! Jao!

URIJA: Šta ti je?

DŽESI: Ruka mi se zaglavila!

POLI: Ama prestanimo već s ovim!

DŽESI (*ogorčeno*): Prestanimo! Pa moram, valjda, ruku izvući!

URIJA: A i moj šlem je unutra.

POLI: Onda moramo probiti zid.

DŽESI: Jao! Jao! Jao! (*Izvlači ruku; ona je krvava*): Za ovu ruku će mi platiti. Sad više neću da prestanem. Merdevine ovamo, brzo!

URIJA: Stoj! Najpre mi dajte knjižice! Knjižice ne smeju biti oštećene. Čovek se u svako doba može zameniti, ali ako vojna knjižica nije sveta, onda više nema ničeg svetog.

Daju mu knjižice.

POLI: Poli Bejker.

DŽESI: Džesi Maoni.

DŽIP (*dovlači se*): Džeraja Džip.

URIJA: Urija Peli. Svi iz Osmog puka. Garnizon Kankarden. Mitraljeski vod. Ne otvarajte vatru, inače će hram biti vidljivo oštećen. Napred!

Urija, Džesi i Poli penju se u pagodu.

DŽIP (*viče za njima*): Ja čuvam stražu! Onda se bar ne može reći da sam ulazio! (*Gore se u jednom okancu pojavljuje žuto lice sveštenika Vanga.*) Dobar dan! Jeste li vi časni sopstvenik? Lep kraj.

URIJA (*unutra*): Dodajte, mi svoj nož, Džesi, da obijem kasicu za milostinju.

Gospodin Vang se smeši, a i Džip se smeši.

DŽIP (*Vangu*): Prosto je strašno imati posla s ovakvim majmunima. (*Lice nestaje.*) Tã izlazite! Čovek na prvom spratu!

Unutra, u razmacima, električna zvonca.

URIJA: Ama pazi gde staješ! Šta je, Džipe?

DŽIP: Čovek na prvom spratu!

URIJA: Čovek? Odmah izlazite! Hej!

SVA TROJICA (*unutra viču i psuju*): Sklanjaj nogu! –

Pusti! Sad nogu ne mogu ni da pomerim! I čizma mi je spala! – Samo ne popuštaj, Poli! Nipošto! – Ode i koporan, Urija! – Vrlo važno za koporan! Ovaj hram treba zbrisati. Šta je? – Dođavola, pantalone su mi se pocepale! Sve to od ove brzine! Kakav krele, taj Džip!

DŽIP: Jeste li šta našli? Viski? Rum? Džin? Konjak, pivo?

DŽESI: Urija je pocepao pantalone o neki bambusov štap, a Polijeva čizma sa zdrave noge uhvatila se u kljusu.

POLI: A Džesi visi na električnoj žici.

DŽIP: To sam i očekivao. Kad idete u kuću, što ne ulazite na vrata?

Džip ulazi u kuću kroz vrata. Ostala trojica se spuštaju odozgo bleđi, pocepani i okrvavljeni.

POLI: Ovo vapije za osvetom.

URIJA: Ovo nije pošten način borbe, ovo što radi ovaj hram! Ovo je skotski!

POLI: Ima krv da padne!

DŽIP: (*iznutra*): Hej!

POLI: (*krvožedno se penje na krov, ali mu se čizma zaglavila*): Ode mi i druga čizma!

URIJA: Sve ću to mitraljirati!

Sva trojica silaze i upravljaju mitraljez na pagodu.

POLI: Pali!

Oni puštaju rafal.

DŽIP (*unutra*): Jao! Pa šta to radite?

Njih trojica se zagledaju, užasnuti.

POLI: Pa gde si?

DŽIP (*unutra*): Ovde! Pogodili ste me u prst.

DŽESI: Koga đavola radiš u toj mišolovci, volino!

DŽIP (*pojavljuje se na vratima*): Išao sam po novac. Evo ga.

URIJA (*radosno*): Najnatreskaniji od nas nađe ga, naravno, otprve. (*Glasno*): Odmah izlazi na ova vrata!

DŽIP (*promalja glavu kroz vrata*): Kuda, kažeš?

URIJA: Na ova vrata!

DŽIP: Uh, šta je sad ovo?

POLI: Šta mu je?

DŽIP: Pogledajte!

URIJA: Šta se desilo?

DŽIP: Moja kosa! Oh, moja kosa! Ne mogu ni napred ni nazad! Oh, moja kosa! Za nešto se zakačila! Urija, pogledaj šta mi se to zalepilo za kosu! Oh, Urija, oslobodi me! Visim o svojoj kosi!

Poli prilazi Džipu na vrhovima prstiju i odozgo posmatra njegovu kosu.

POLI: Zakačio se kosom za ragastov.

URIJA (*urla*): Nož, Džesi, da ga otkačim!

Urija ga nožem oslobađa. Džip posrne napred.

POLI (*šaleći se*): A sad ima ćelu.

Posmatraju Džipovu glavu.

DŽESI: Odralo mu se parče kože.

URIJA (*gleda obojicu, zatim ledeno*): Ćela će nas odati!

DŽESI (*gledajući prodorno*): Živa poternica!

Urija, Džesi i Poli se savetuju.

URIJA: Otići ćemo u logor i uzeti makaze pa ćemo se vratiti kad se smrkne i ošišati ga do glave da mu se ne vidi ćela. (*Vraća knjižice*): Džesi Maoni!

DŽESI (*uzima svoju knjižicu*): Džesi Maoni!

URIJA: Poli Bejker!

POLI (*uzima svoju knjižicu*): Poli Bejker!

URIJA: Džeraja Džip! (*Džip hoće da ustane*) Tvoju ću zadržati. (*Pokazuje na palankin koji stoji u dvorištu.*) Sedi u onaj kožni sanduk i čekaj dok se ne smrkne.

Džip se uvlači u palankin. Ostala trojica otrče mašuci glavama, utučeni. Kad odu, na vratima se pojavljuje sveštenik Vang, uzima čuperak vlasi što se zalepio za ragastov i posmatra ga.

3

DRUM IZMEĐU KILKOE I LOGORA

Narednik Ferčajld izlazi iza jedne barake i prikucava neki plakat na baraku.

FERČAJLD: Već odavno ja, Krvavi Petač, zvani Tigar od Kilkoe, Čovek-Tajfun, narednik Britanske armije, nisam čuo za ovako sjajnu stvar! (*Prstom pokazuje plakat*). Provala u Pagodu Žutog boga. Krov Pagode Žutog boga izbušen mecima. Kao indicija, nađeno je četvrt funte kose zalepljene za smolu na vratima! Ako je krov izbušen, onda je tu bio neki vod mitraljezaca, ako je na licu mesta nađeno četvrt funte kose, onda

mora da postoji neki momak kome nedostaje četvrt funte kose. A ako se u jednom vodu mitraljezaca nađe neki momak s ćelom u kosi, onda su to zlikovci. Sasvim jednostavno. Gle, ko to dolazi?

On se povlači iza barake. Njih trojica dolaze i s užasom gledaju plakat. Onda, utučeni, odlaze. Ali Ferčajld izlazi iza barake i zviždi policijskom zviždalkom. Oni se zaustavljaju.

FERČAJLD: Da niste videli nekog momka s ćelom?

POLI: Nismo.

FERČAJLD: Kako to izgledate? Ded', skinite šlemove.

Gde vam je četvrti čovek?

URIJA: Ah, naredniče, obavlja nuždu.

FERČAJLD: E onda ćemo ga pričekati, možda je on video nekog momka s ćelom. (*Čekaju.*) Nešto mu duga ta nužda.

DŽESI: Jeste.

Opet čekaju.

POLI: Možda je otišao drugim putem?

FERČAJLD: Kažem vam, bolje bi vam bilo da ste se međusobno postreljali u majčinoj utrobi negoli da danas na zbor dođete bez četvrtog čoveka. (*Odlazi.*)

POLI: Nadam se da ovaj nije naš novi narednik. Ako ova zvečarka bude večeras sazvala zbor, možemo odmah stati uza zid.

URIJA: Pre nego što doboši oglase zbor, moramo imati četvrtog.

POLI: Neko dolazi. De da ga krišom osmotrimo. (*Skrivaju se iza barake.*)

Niz drum dolazi udovica Begbik. Gali Gej ide za njom noseći korpu krastavaca.

UDOVIKA BEGBIK: Pa šta hoćete, bićete plaćeni po satu.

GALI GEJ: Onda bi to sad bila tri sata.

BEGBIK: Dobićete već svoj novac. Ovim drumom malo ko ide! Žena bi ovde imala muke da se odbrani od čoveka koji bi hteo da je zagrlji.

GALI GEJ: Ali vi, pošto kao kantinerka imate posla s vojnicima, koji su najgori ljudi na svetu, sigurno znate neke trikove za odbranu.

BEGBIK: Ah, gospodine, nemojte to nikad da kažete ženi. Neke reči dovode žene do toga da im krv uzavrri.

GALI GEJ: Ja sam običan lučki nosač.

BEGBIK: Zbor za novake biće za nekoliko minuta. Kao što čujete, već dobuju. Sad na drumu nema više nikog.

GALI GEJ: Ako je zaista već tako kasno, ja moram trkom nazad u Kilkou jer još treba da kupim ribu.

BEGBIK: Dozvolite mi da vas upitam, gospodine – ako sam dobro razumela vaše ime – Gali Geju, da li je za nosački posao potrebna velika snaga.

GALI GEJ: Ne bih poverovao da ću i danas sve samim nepredviđenim stvarima gotovo četiri časa biti sprečen da na brzinu kupim ribu i vratim se kući, ali ja sam kao putnički voz, samo kad počnem da jurim.

BEGBIK: Da, dve su stvari: kupiti ribu za jelo i pomoći jednoj dami da ponese korpe. Ali dama bi možda bila u mogućnosti da se pokaže zahvalnom u jednom obliku koji bi pružio zadovoljstvo bar ravno jedenju ribe.

GALI GEJ: Otvoreno da kažem: voleo bih da idem da kupim ribu.

BEGBIK: Zar ste takav materijalista?

GALI GEJ: Znete, čudan sam vam ja čovek. Ponekad već ujutro u postelji znam: danas hoću ribu. Ili: hoću pilav.

I mora biti riba, odnosno pilav, pa i da će svet propasti.

BEGBIK: Razumem, dragi gospodine. Ali zar ne mislite da je sad već prekasno? Radnje su zatvorene i ribe prodate.

GALI GEJ: Vidite, ja sam čovek od mašte, ja se, na primer, već zasitim ribe pre nego što je i vidim! A drugi idu da kupe ribu, i onda najpre kupuju tu ribu, pa je, drugo, nose kući, tu ribu, i treće, kuvaju je, tu ribu, pa je, četvrto, jedu, tu ribu, a noću su, kad već podvuku crtu pod varenje te ribe, još zaokupljeni istom tom žalosnom ribom zato što su to ljudi bez mašte.

BEGBIK: Vidim, uvek mislite samo na sebe. (*Pauza.*) Hm.

Kad već uvek samo na sebe mislite, predlažem vam da novcem koji ste namenili za ribu kupite ovaj krastavac, koji ću vam ustupiti u znak pažnje. Krastavac je skuplji, ali neka vam to bude nagrada za nošenje.

GALI GEJ: Samo, znate, krastavac mi uopšte ne treba.

BEGBIK: Nisam očekivala da ćete me tako uvrediti.

GALI GEJ: Ja to samo zato što je voda za ribu već na vatri.

BEGBIK: Razumem. Kako hoćete, molim, kako hoćete.

GALI GEJ: Ne, verujte mi kad vam kažem da ću biti srećan da vam pričinem zadovoljstvo.

BEGBIK: Čutite, samo se sve više uplićete.

GALI GEJ: Ne bih hteo da vas razočaram. Ako biste ipak još hteli da mi ustupite krastavac, evo novca.

URIJA (*Džesiju i Poliju*): Evo čoveka koji ne ume da kaže *ne*.

GALI GEJ: Pažnja, ovde ima vojnika.

BEGBIK: Sam bog zna šta još rade ovde. Zbor samo što nije počeo. Ded', dajte mi korpu, čini se da nema mnogo smisla da još gubim vreme brbljajući s vama. Ali

radovala bih se da vas jednom pozdravim kao gosta u svom vagon-baru u vojnom logoru, jer ja sam udovica Begbik, a moj vagon-bar je poznat od Hajderabada do Ranguna. (*Uzima svoje pakete i odlazi.*)

URIJA: Ovo je čova za nas.

DŽESI: Čova koji ne ume da kaže *ne*.

POLI: A i ridokos je kao naš Džip.

Sva trojica prilaze.

DŽESI: Lepo večer večeras!

GALI GEJ: Da, gospodine.

DŽESI: Vidite, gospodine, čudno je, ali ne mogu sebi da izbijem iz glave pomisao da dolazite iz Kilkoe.

GALI GEJ: Iz Kilkoe? Naravno. Tamo je, tako da kažem, moja koliba.

DŽESI: E baš se radujem, gospodine...

GALI GEJ: Gali Gej.

DŽESI: Da, tamo imate kolibu, zar ne?

GALI GEJ: Mora da me poznajete kad to znate? Ili poznajete moju ženu?

DŽESI: Zovete se, da, zovete se... samo trenutak... Gali Gej.

GALI GEJ: Sasvim tačno, tako se zovem.

DŽESI: Da, odmah sam to znao. Vidite, takav sam vam ja. Kladim se, na primer, da ste oženjeni. Ali zašto stojimo ovde, gospodine Gali Geju? Ovo su moji prijatelji Poli i Urija. Hodite u našu kantinu da popušimo po jednu lulu.

Pauza. Gali Gej ih nepoverljivo posmatra.

GALI GEJ: Mnogo hvala. Nažalost, čeka me moja žena u Kilkoi. A i nemam lulu, što može da vam izgleda smešno.

DŽESI: Onda cigaru. No, to ne možete odbiti, tako je
lepo večer!

GALI GEJ: Pa, tu zaista ne mogu da kažem *ne*.

POLI: A dobićete i svoju cigaru.

Sva četvorica odlaze.

4

KANTINA UDOVICE LEOKARDIJE BEGBIK

Vojnici pevaju Song o vagon-baru udovice Begbik.

VOJNICI:

Udova Begbik ima vagon-bar

U kome pušiš, piješ, spavaš kô car.

Ah, ala juri njezin bar –

U Singapur, u Kuč Behar!

Delhi i Bombaj! Celom prugom!

Kad nekog nema, nema dugo,

U njenom je salonu taj!

Čas je u raju, čas kraj pakla,

Sa grogom, žvakom, s haj-haj-haj!

Zaveži, Tomi, drži šapku, Tomi,

Dok juriš sa Soda-brda u Viski-do, u raj.

Udove Begbik salon je taj

Nudi ti sve: jedi i pij!

Kroz Indiju je jurio, znaj,

Kad si još majčino mleko pio ti.

Delhi i Bombaj! Celom prugom!

Kad nekog nema, nema dugo,

U njenom je salonu taj!

Čas je u raju, čas kraj pakla,

Sa grogom, žvakom, s haj-haj-haj!

Zaveži, Tomi, drži šapku, Tomi,

Dok juriš sa Soda-brda u Viski-do, u raj.

Dok u Pandžabu besni boj,

Njen vagon vozi nas kroz noć,

Pušimo, pijemo viski svoj

Da crnje vide našu moć.

Delhi i Bombaj! Celom prugom!

Kad nekog nema, nema dugo,

U njenom je salonu taj!

Čas je u raju, čas kraj pakla,

Sa grogom, žvakom, s haj-haj-haj!

Zaveži, Tomi, drži šapku, Tomi,

Dok juriš sa Soda-brda u Viski-do, u raj.

BEGBIK (*ulazi*): Dobro večer, gospodo vojnici. Ja sam udovica Begbik, a ovo je moj vagon-bar koji se, priklačen za velike vojne transportere, kotrlja po svim kološecima Indije, a pošto se u njemu istovremeno može piti pivo i voziti se i spavati, zovu ga „Vagon-bar udovice Begbik“, a od Hajderabada do Ranguna svi znaju da je on bio utočište mnogom uvređenom vojniku.

Na vratima stoje tri vojnika s Galijem Gejom. Oni ga guraju iza sebe.

URIJA: Je li ovo kantina Osmog puka?

POLI: Da li govorimo sa sopstvenicom logorske kantine udovicom Begbik, slavnom u celom svetu? Mi smo vod mitraljezaca Osmog puka.

BEGBIK: Zar ste samo trojica? Gde vam je četvrti?

Oni ulaze ne odgovorivši, podižu dva stola i nose ih levo, gde pomoću njih prave neku vrstu ograđenog prostora. Ostali gosti začuđeno ih posmatraju.

DŽESI: Kakav je čovek narednik?

BEGBIK: Ne baš prijatan!

POLI: Nije zgodno čuti da narednik nije prijatan.

BEGBIK: Poznat je kao Krvavi Pětāk, zvani Tigar od Kilkoe, Čovek-Tajfun. Ima abnormalno čulo mirisa, zločin prosto njuši.

Džesi, Poli i Urija se zagledaju.

URIJA: O!

BEGBIK (*svojim gostima*): Ovo je čuveni vod mitraljezaca koji je odlučio ishod bitke kod Hajderabada i koji zovu „Šljam“.

VOJNICI: A sad su dodeljeni nama! Zločini ih, kažu, prate kao njihove senke. (*Jedan vojnik unosi plakat s poternicom i ukucava ga u zid.*) I tek što su tu, evo ga opet takav jedan plakat!

Gosti ustaju. Polako napuštaju lokal. Urija zviždi.

GALI GEJ (*ulazi*): Poznajem ja takve otmene lokale. Muzika uz jelo. Jelovnici. U hotelu *Sijam* jelovnik je ogroman, zlatno na belom. Jednom sam jedan i kupio. Kad imate veza, sve možete da dobijete. Tu pored ostalog ima i sos čikauka. A to je još jedno od skromnijih jela. Sos čikauka.

DŽESI (*gurajući Galija Geja prema pregradi*): Dragi gospodine, mogli biste trojici jadnih vojnika u nevolji da učinite malu uslugu bez ikakve štete po vas.

POLI: Naš četvrti drug zakasnio je opraštajući se sa svojom ženom, a ako se na zboru ne pojavimo sva četvorica, baciće nas u mračne tamnice Kilkoe.

URIJA: Pomoglo bi nam, dakle, kad biste ogrnuli jedan od naših vojnih koporana i kad biste prisustvovali prozivci novaka i viknuli njegovo ime. Prosto reda radi.

DŽESI: Ništa više.

POLI: Cigara više ili manje koju biste možda ovom prilikom poželeli da popušite na naš račun ne igra, naravno, nikakvu ulogu.

GALI GEJ: Nemojte ni pomisliti da vam ne bih rado učinio uslugu, ali, nažalost, moram da požurim kući. Kupio sam za večeru krastavac, i zato ne mogu baš sve što bih hteo.

DŽESI: Hvala vam. To sam – otvoreno da priznam – i očekivao od vas. To je to: ne možete što biste hteli. Hteli biste kući, a ne možete. Hvala vam, dragi gospodine, što ste opravdali poverenje koje smo polagali u vas kad smo vas ugledali. Dajte mi ruku, gospodine! (*On hvata ruku Galija Geja. Urija mu zapovednički pokazuje da ide u ugao s okrenutim stolovima. Čim stigne u ugao, sva trojica se sjure prema njemu i svuku sa njega sve osim košulje.*)

URIJA: Dozvolite da vam radi pomenutog cilja obučemo paradnu uniformu velike Britanske armije. (*Pozvoni. Dolazi udovica Begbik*): Udovice Begbik, može li se ovde otvoreno govoriti? Treba nam kompletna oprema.

Begbik vadi jednu kartonsku kutiju i dobacuje je Uriji. Urija dobacuje kutiju Poliju.

POLI (*Galiju Geju*): Ovo je ta paradna uniforma koju smo kupili za vas.

DŽESI: (*pokazuje pantalone*): Obuci ove pantalone, brate Gali Geju.

POLI (*udovici Begbik*): On je, naime, izgubio svoju opremu. (*Sva trojica oblače Galija Geja.*)

BEGBIK: A tako? Izgubio je opremu.

POLI: Jeste, u kupatilu je jedan Kinez smotao uniformu našeg druga Džipa.

BEGBIK: A tako, u kupatilu?

DŽESI: Iskreno da kažem, udovice Begbik, u pitanju je šala.

BEGBIK: A tako, šala?

POLI: Zar nije istina, dragi gospodine? Jelte da je u pitanju šala?

GALI GEJ: Jeste, u pitanju je, moglo bi da se kaže, jedna – cigara. (*Smeje se. I njih trojica se smeju.*)

BEGBIK: Ah, kako je nemoćna slaba žena prema četvorici takvih muškarčina! Bar niko neće moći da prigovori udovici Begbik da jednom muškarcu nije dozvolila da presvuče pantalone. (*Odlazi pozadi i na tabli zapisuje: 1 pantalone, 1 koporan, 1 krpe za noge itd.*)

GALI GEJ: Šta ovo, u stvari, tačno znači?

DŽESI: To, u stvari, baš ništa ne znači.

GALI GEJ: Zar ovo nije opasno ako se otkrije?

POLI: Uopšte ne. A što se vas tiče, jednom kô nijednom.

GALI GEJ: Tačno. Jednom kô nijednom. Tako se kaže.

BEGBIK: Oprema staje pet šilinga na sat.

POLI: Krvopijoj! Najviše tri.

DŽESI (*na prozoru*): Naglo se oblači. Ako kiša pljusne, palankin će se skvasiti, a ako se palankin skvasi, uneće ga u pagodu, a ako ga unesu u pagodu, otkriće Džipa, a ako otkriju Džipa, nadrljali smo.

GALI GEJ: Preusko. Ne mogu da ih navučem.

POLI: Čujte, ne može da ih navuče.

GALI GEJ: I čizme me strašno žuljaju.

POLI: Sve je premaleno! Neupotrebljivo! Dva šilinga!

URIJA: Ćuti, Poli: četiri šilinga zato što je sve premaleno, a naročito zato što čizme jako žuljaju. Važi?

GALI GEJ: Strašno. Žuljaju me baš strašno.

URIJA: Gospodin nije tako nežan kao ti, Poli!

BEGBIK (*vodi Uriju pozadi i pokazuje mu plakat*): Već ceo sat svuda u logoru visi ovaj plakat da su u gradu neki vojnici počinili zločin. Još se ne zna ko su krivci. A uniforma staje samo pet šilinga zato što bi inače cela četa bila umešana u taj zločin.

POLI: Četiri šilinga, to je veoma mnogo.

URIJA (*vraća se napred*): Ćuti, Poli. Deset šilinga.

BEGBIK: Vidite, u vagon-baru udovice Begbik može da se opere sve što bi moglo da uprlja čast čete.

DŽESI: Uzgred, mislite li da će biti kiše, udovice Begbik?

BEGBIK: E za to bih morala da pogledam narednika Krvavog Pètaka. Sva vojska zna da, kad god pljušti, on zapada u strašne krize čulnosti i menja se i spolja i iznutra.

DŽESI: Naime, dok teramo ovu šalu, kiša nikako ne bi smela da pada!

BEGBIK: Naprotiv! Kad kiša pada, Krvavi Pètak, najopasniji čovek Britanske armije, postaje bezopasan kao mačence. Kad dobije svoj nastup čulnosti, postane slep za sve oko sebe.

JEDAN VOJNIK (*više spolja*): Svi na zbor, zbog gužve s pagodom, izgleda da jedan nije na broju. Zato će biti prozivka i pregled knjižica.